

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku M. Spółki z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Warszawie
z udziałem zainteresowanej D. Z.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2016 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa 1469/14,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2016 r., III AUa 1469/14, Sąd Apelacyjny w Warszawie, w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie o podstawę wymiaru składek, przy udziale zainteresowanej D. Z., na skutek apelacji wnioskodawcy M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (płatnik), uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 czerwca 2014 r. i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sprawę zainicjowało zaskarżenie przez płatnika decyzji organu rentowego z dnia 17 września 2013 r. uwzględniającej do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej świadczeń finansowych pochodzących ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyznawanych pracownikom z okazji świąt w latach 2010-2012. Podstawą decyzji w tym zakresie był § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2236), zgodnie z którym podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Aby ustalić czy dane świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne zawierają się w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, należało sięgnąć do regulacji zawartej w art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 800), zgodnie z którą przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu; zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie. Organ rentowy podniósł, że płatnik nie zbadał sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Późniejsza zmiana zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS z uwzględnieniem określonych w ustawie o ZFŚS przesłanek, w ocenie organu rentowego, nie miała zastosowania do świadczeń przyznanych przed tą zmianą.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, że apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona i prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku, gdyż zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd pierwszej instancji w toku postępowania sądowego postanowieniem z dnia 3 czerwca 2014 r. (k. 68 akt), dopuścił dowód z akt sprawy XIV U 5520/13 zawierającej pełne akta kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy u płatnika składek M. Sp. z o.o. z siedzibą w W. jednak nie dołączył do rozpatrywanej sprawy

jako dowodów - dokumentów znajdujących się w tych aktach. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie brak w zasadzie dowodów na jakie powołał się Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku poza notatką z dnia 23 kwietnia 2013 r. (k. 11-13 akt) co powoduje, że ustalenia faktyczne są dowolne. Jednocześnie, jak wskazuje na to treść uzasadnienia Sądu pierwszej instancji, swoje ustalenia faktyczne Sąd ten oparł na dołączonych do akt sprawy dokumentach oraz aktach organu rentowego, w tym na treści akt kontrolnych, w sytuacji, gdy akta załączone do akt sądowych zawierają jedynie decyzję z dnia 17 września 2013 r., w której wskazano podstawy wymiaru składek zainteresowanej D. Z.. Sąd Okręgowy powołał się także na okoliczność przeprowadzenia przez organ rentowy kontroli u płatnika składek w 2013 r., jednak żaden protokół z kontroli nie został dołączony do akt sprawy, podczas, gdy ustalenia Sądu pierwszej instancji wskazują zarówno na zakres tych kontroli jak i czasokres, za który je przeprowadzono, a które to okoliczności miałyby - według Sądu Okręgowego - wynikać właśnie z powołanych protokołów. W aktach sprawy znajduje się protokół kontroli (k. 14-20 akt), jednak nie dotyczy on płatnika składek, a S. Sp. z o.o. Spółki i Spółki Komandytowej, W., Al. [...] gdy tymczasem zaskarżona decyzja dotyczy M. Sp. z o.o. z siedzibą w W. Ponadto według ustaleń Sądu, w okresie objętym kontrolą, obowiązywał Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 lipca 2004 r., którego brak w aktach sprawy. Nie zostało także wyjaśnione, czy obowiązywał on także w latach 2010, 2011, 2012, czy też ulegał on zmianie, a jeżeli tak, to jaka była jego/ich treść co powoduje brak możliwości zbadania zawartych tam zapisów.

W aktach sprawy nie ma również pełnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego płatnika składek, co nie daje podstaw do zweryfikowania czy faktycznie M. Sp. z o.o. z siedzibą w W., na który to podmiot wydano zaskarżoną decyzję, to obecnie M. Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny stwierdził, że w aktualnym stanie faktycznym sprawy nie jest w stanie zweryfikować tych zarzutów, które odnoszą się do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji wskazanych w *petitum* apelacji przepisów prawa procesowego. Aby bowiem skutecznie ocenić, czy stan faktyczny sprawy został ustalony w sposób prawidłowy, po czym oceniony zgodnie z regułami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., niezbędne

jest dysponowanie dokumentami wyżej wymienionymi. W szczególności, Sąd Apelacyjny nie miał możliwości zbadania, czy odwołujący się dokonał antydatowania warunków, na jakich zostały przyznane świadczenia rzeczowe w postaci bonów podarunkowych. Co więcej, Sąd Apelacyjny nie mógł nawet zbadać, na jakich warunkach były przyznawane świadczenia socjalne w spornym okresie w kontekście brzmienia Regulaminu, a także, czy zakresem kontroli faktycznie objęto zainteresowaną w tej sprawie. Sąd Apelacyjny zwrócił także uwagę, że z treści notatki znajdującej się na k. 11 akt sądowych wynika, że część świadczeń socjalnych obejmowała także dzieci pracowników. Ta okoliczność w ogóle nie była badana przez Sąd pierwszej instancji. Stąd też nie wiadomo, czy dotyczy ona także dzieci zainteresowanej w tej sprawie, bowiem nie zostało ustalone jakie kwoty i z jakiego tytułu dodatkowo „doliczył” organ rentowy do deklarowanych podstaw wymiaru składek dla zainteresowanej. Tym samym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, taki sposób procedowania w sposób rażący narusza art. 328 § 2 k.p.c. Wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w rozumieniu tego przepisu nie może bowiem odnosić się do hipotetycznych ustaleń, ale opierać się na faktach mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, które równocześnie stanowią przedmiot dowodu (art. 227 k.p.c.). Przedmiot dowodu winien być znany Sądowi orzekającemu i możliwy do weryfikacji na etapie postępowania przed Sądem rozpoznającym apelację. W ocenie Sądu Apelacyjnego, tak przeprowadzone postępowanie dowodowe niweczy skutki podjętych przez Sąd pierwszej instancji czynności procesowych i pozwala na stwierdzenie, że w sprawie istnieje konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności winien ustalić jaki w latach 2010-2012 obowiązywał u płatnika Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i zobowiązać skarżącego do złożenia wszystkich regulaminów za te lata wraz z zastrzeżeniami do protokołu kontroli ZUS jaka została przeprowadzona przez Zakład przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Ponadto winien zwrócić się do organu rentowego o nadesłanie protokołu kontroli (ewentualnie protokołów), przeprowadzonej w spółce kontroli wraz z załącznikami, a także do podania jakie podstawy wymiaru składek płatnik deklarował za sporne miesiące dla

zainteresowanej, a jakie kwoty i z jakiego tytułu organ rentowy doliczył do tak wykazanych podstaw wymiaru składek.

Powyższy wyrok pełnomocnik organu rentowego zaskarżył zażaleniem w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z zasądzeniem od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przewidzianych. Pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 386 § 1 i § 4 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, podczas gdy w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę co do istoty a wskazane dowody mogły zostać przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny bez uchyłania zaskarżonego orzeczenia.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano w szczególności, że „poza sporem pozostaje rodzaj i wysokość świadczeń z ZFŚS przyznanych pracownikom. Odwołanie zarzuca zaskarżonej decyzji uwzględnienie tych świadczeń do podstawy wymiaru składek jedynie co do zasady. Apelacja nie stawia zarzutu przyjęcia przez organ rentowy niewłaściwych wartości przyznanych przez płatnika świadczeń (...), ponadto ustalenie wysokości świadczeń nie ma wpływu na stwierdzenie, czy powinny one stanowić podstawę wymiaru składek. Konieczne jest jedynie dokonanie ustaleń faktycznych co do zasad ich wypłaty (...)”. W ocenie pełnomocnika organu rentowego znajdujący się w aktach materiał dowodowy jest wystarczający do dokonania ustaleń w zakresie stosowanych przez płatnika zasad dystrybucji świadczeń z ZFŚS. Spór dotyczy tylko kwestii, czy tryb ten uwzględniał dyspozycję art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Pełnomocnik organu rentowego podkreślił, że „Sąd Okręgowy w uzasadnieniu szczegółowo powołuje się na postanowienia obowiązującego u płatnika regulaminu ZFŚS jak i protokołu kontroli, były zatem to dowody znane Sądowi pierwszej instancji. Zwłaszcza, że Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z tych dokumentów, powołując się że znajdują się one w aktach kontroli dołączonych do sprawy z odwołania płatnika - XIV U 5520/13”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Wstępnie trzeba podkreślić, za postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UZ 22/16, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Dlatego ocenie w tym postępowaniu zażaleniowym może być poddana jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast zarówno merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak i prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, bądź czy w rachubę wchodziła podstawa nieważności postępowania. Tylko spełnienie lub niespełnienie tych przesłanek ma znaczenie w postępowaniu wywołanym wniesionym zażaleniem (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, (niepublikowane).

Zdaniem Sądu Najwyższego, w rozpoznawanej sprawie stanowisko Sądu Apelacyjnego, co do tego, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził w całości postępowania dowodowego jest uprawnione. W szczególności trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że Sąd pierwszej instancji ustalił stan faktyczny bez wskazania dowodów lub wskazując dowody które nie były przydatne. I tak wskazany w aktach sprawy protokół kontroli (k. 14-20 akt) nie dotyczy płatnika składek, a w dołączonym do niego wykazie zbadanego materiału (k. 21-43 akt), zawierającym zestawienie nazwisk pracowników spółki, nie figuruje nazwisko zainteresowanej.

W aktach rozpatrywanej sprawy nie ma również pełnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego płatnika składek, co nie daje podstaw do zweryfikowania czy faktycznie M. Sp. z o.o. z siedzibą w W., na który to podmiot wydano zaskarżoną decyzję, to obecnie M. Sp. z o.o. z siedzibą w W..

Uzasadnia to ocenę, że wydanie wyroku w sprawie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W rezultacie, wystąpiła jedna z przesłanek dopuszczalności uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji przez sąd odwoławczy wskazanych w art. 386 § 4 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.